

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 25.— D. za naročnike v inozemstvu 35.— D. letno.
Posamezna številka po 1.— D.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 D.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 75 para
za nadaljnja ovrženja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništa UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštnine.

Ne gre več naprej . . .

Draginja postaja neznošna in učiteljski študijski ni mogoče več vzdržati s sedanjimi dohodki.

Sklep o draginjskih dokladah, ki se imajo izplačati šele po redukciji uradništva, katero naj da kritje za nove draginjske doklade, se nam zdi neresen.

Mesci potekajo, draginja narašča, milijonarji se množe, banke naraščajo kakor krčme, producenti in trgovci dvigajo na račun novih draginjskih dokladov sedaj do silnih višin cene. Uradništvu pozneje izplačilo ne bo nikaka olajšava in bo v istem nevzdržnem položaju pomanjkanja, kakor danes — kajti ob izplačilu sedaj dovoljenih dokladov bodo producenti in trgovci na račun teh dokladov že drugič dvignili cene.

Komisija za redukcijo uradništva pa sedaj šele zbira podatke o uradništvu od posameznih ministrstev in ta od pokrajinskih uprav. Kje je potem šele delo in kje potem šele iskanje in faktično določanje kredita za kritje.

In kje so glavni krivci draginje?

Glavni vzrok je kapitalizem! Pri nas vlada danes kapitalizem, milijonarji vladajo in banke, in vlada je le orodje v njihovi roki, vede ali nevede — kajti danes faktično oni vladajo, ker oni določajo cene vsemu blagu v državi. In kdo so ti milijonarji? To so ljudje, ki so si čez noč pridobili z brezvestnimi spekulacijami in oderuštvo milijone, ti se igrajo danes z milijoni sredstev, ti se brezvestno igrajo z vnanjimi valutnimi spekulacijami in z našo novo državo.

Ti milijonarji in ti kapitalisti so znali obvladati situacijo v državi in sebi podvreči vse, da služijo le njihovim interesom — država jim je le molzna kravica za njihove žepce. Trkajo se na prsi kot vzdrževalci države, kot najboljši in najvišji davkoplačevalci, faktično pa ob uvedbi vsakega novega davka hitro s podraženi vsem zvale vse breme davkov na nižje sloje, na manj premožne državljane, da ne bo niti za en vinar oškodovan njihov žep. Neznosne in kričeče postajajo razmere pri nas in vsako pošteno in resno delo uniči brezvestnost in lažnost miselnost naših najnovejših kapitalistov.

Ti danes pri nas vladajo, ker določajo cene blagu v državi, izrabljajo položaj države in neurejene razmere ter povzročajo glavno nezadovoljstvo v širokih ma-

sah ljudstva. Ne politika, ampak gospodarstvo je slabo, slabo za interes države, ker je v rokah teh ljudi, ki nimajo toliko čuta, da bi poleg sebe pustili živeti tudi svoje so državljane. Naravnost zastrupljene so danes razmere pri nas!

Ne morejo nam reči, da nismo bili dosedaj najpotrpežljivejši med potrpežljivimi, ampak ko prikipi mera do vrhunca, kadar nam prilijajo trumni obupni kliči družinskih očetov dannadan iz vseh krajev, ne moremo več molčati, četudi s tem ubijemo del lastnega dosedanjega idealnega dela.

Naša dolžnost je, da izrečemo javno obsodbo o tem, kar je obsodbe vrednega; greh bi bil, če bi molčali!

Že jih vidimo, kako prilijajo k nam — »stranka, stranka!« S polno hladnokrvnostjo jim rečemo samo eno besedo, ki nam je danes še sveta nad vse: država!

Ne igrajte se z njo in ne igrajte se z državnim uradništvom, ki je hrbtišče države!

Ženska ročna dela in učiteljice.

(Reforma pouka ženskih ročnih del.)

(Konec.)

Odločiti se moramo ali naj goji osnovna šola ročno delo za luksuz — ali za praktično življenje, v povzdigo narodnega gospodarstva. Ako se odločimo za prvo, — tedaj ostanimo pri naši stari šabloni; ako si izberemo pa drugo, tedaj začnimo pouk v ročnih delih reformirati.

Potem moramo storiti sledeče:

1. Izobrazba učiteljic ročnih del se mora popolnoma preustrojiti.

2. V osnovne šole se mora uvesti nov učni načrt za ročna dela.

3. Pouk v ročnih delih se ne sme bagatelizirati in zapostavljati. Glede izobrazbe učiteljic ženskih ročnih del naj omenim, da se mora njih izobrazba razširiti in poglobiti, da bodo obvladale svojo nalogo praktično in teoretično. Zahteva naj se večja splošna izobrazba, temeljito znanje metodike in vzgoješlovja.

Ne mislim pa tukaj učiteljice, ker ako obiskuje učiteljice, si pač učiteljica osnovne šole za posamezne predmete, a ne moreš si pridobiti toliko strokovnega znanja poleg drugega študija, da bi bila

praktična učiteljica ženskih ročnih del in gospodinjstva.

Ročno delo se na ženskem učiteljskem goji kot nek privesek, ki jemlje drugimi študijam dragoceni čas. Zato bi mi rabili za učiteljice ženskih ročnih del posebnih šol, kjer bi se jim nudila poleg splošne izobrazbe, še strokovna in praktična. Zatevalo bi se naj kot predizobrazba 4 mesečanske razrede, potem dve leti strokovne šole s praktično in teoretično pripravo ter eno leto gospodinjstva tečaja.

Dandanes se govori toliko o gospodinjstvih šolah. Izobrazite učiteljice ženskih ročnih del ob enem tudi v gospodinjstvu in na vsaki vaški šoli bo mogoče otvoriti gospodinjski tečaj! Ne zadostuje, ako se tu in tam, od časa do časa vrše gospodinjski tečaji, le malo število deklet ima koristi od njih. Na ta način pa bi se vsako dekle učilo gospodinjstva. Sicer se bode reklo, ali naše šolarice so za gospodinjstvo še premlade. Zastopam stališče, da se šolska obveznost še le začneja z dovršenim sedmim letom in konča z dovršenim petnajstim letom. V 15. letu svoje starosti pa je že vsaka deklica dovolj razsodna, da spozna praktičnost znanja v gospodinjstvu. Deklice tudi zelo radi delajo, ako se jih lepo navaja.

Spominjam se onih vojnih časov, ko smo imeli šolarsko kuhinjo. Bilo je celo gospodarstvo! Sami smo pridelali krompir, fižol, peteršilj, zeleno in korenje. S kakim veseljem se je delalo na njivi, vsi smo bili ena družina in kako ogorčenje je vladalo, ko so nam hoteli pridelani krompir rekvirirati. Večje deklice so pomagale za učence kuhati, pomivati in pospravljati. Kako spretno, ubogljivo in marljivo so bile!

2. Premišljevali bo treba o novem učnem načrtu za ročna dela. Kaj se naj poučuje? Nogavice že moramo plesti, a misliti nam bo treba, če je kvačkanje potrebno. Potem pa tista krpa z veliko in malo abecedo! Je to potrebno? Mislim, da ne! Namesto abecede raje delajmo narodne vzorce. Danes nikdo več ne zazna-

* Le v tem oziru se ne moremo strinjati s poročilom. Zahtevali bi zanj dovršeno učiteljsko in potem eno ali dveletno tečaje, ker le tako splošno, vzgojno in strokovno izobrazeno učiteljico nam bodo lahko visoko gospodarsko izobrazile narod.

muje perila s križci, učimo jih ga zaznamovati na lažji in hitrejši način.

Šivanje naj se uči na praktičnih rečeh, da ne gubimo dragega blaga: šivajo naj predpasnik, srajco, spodnjo jopico, otroško srajčko in kaj sličnega, na teh predmetih se naj nauče različne šive ter naj vsakega okrasijo na drug način.

Vsaka deklica pa mora vse, kar šiva sama prirezati, ker nikdar se tega ne nauči, če ji učiteljica prireže. Tudi bi morala vsaka učenka risati različne kroje perila. Vsaka šola naj bi imela svoj šivalni stroj in vsaka učenka naj bi znala šivati na njem. Mašenje in krpanje bi se seveda ne smelo pozabiti.

Po mojem, ne merodajnem mnenju, bi se naj kvačkanje opustilo, nima mnogo praktičnega smisla. Kaj če bi se v naših šolah poučevalo klekanje? Svetovnoznane so idrijske čipke, imenujmo jih slovenske čipke — ter poučujmo v celi Sloveniji k l e k l a n j e, gojitev lanu, predimo sokanec za klekanje doma in nova panoga narodnega gospodarstva je otvorena. V klekanju naj bi se prirejali poučni tečaji tudi za odrasle. V Ljubljani imamo osrednji zavod za klekanje domačo obrt — a to je daleč. Jaz bi želela, da bi bila cela Slovenija deležna tega blagoslova, ki bi postal pri spretni reklamirani nov vir blagostanja.

3. Pouk ženskih ročnih del se ne sme bagatelizirati in zapostavljati. To se godi na ta način, da se učiteljice silijo razen svojega razreda poučevati tudi ženska ročna dela na celi šoli. Na dekliških šolah bi se lahko prepustil pouk v tem predmetu učiteljicam, a na večrazredni mešani šoli mislim, da ne. Učiteljica ima že itak mnogo posla v svojem razredu, a po pouku svojega razreda prevzeti še en predmet v večih razredih, tega nikdar ne stori s svežimi močmi.

Človek ni stroj, ki se namaže in potem zopet gre. Skusila sem to razmerje. Poučevala sem na trirazrednici drugi razred, a povrh še drugo, tretje, četrto, peto, šesto, sedmo in osmo šolsko leto v ženskih ročnih delih.

Potem je bil župnik celo leto bolan in ni prišel v šolo, pa smo še njegove ure poučevali.

Zdaj pa preračunajte, koliko ur je to bilo in še pridenite tri nemške ure. Zdržala sem sicer, a danes čutim posledice.

LISTEK.

V. MAZI:

4000.

Najprej moram povedati, da ni ta žalostna zgodba z znamenito Tavčarjevo povestjo niti v daljni zlahi. Še naslov je različen, čeprav se številke ujemajo: Tavčar je sanjal o 4000 letih, jaz pišem o 4000 kronah. Tako — da mi ne bo kao že v prvi sapi očital grde literarne tatvine.

Kar pa se tiče vsebine, moram pošteno priznati, da je docela vsakdanja, suh argument socijalne reve in skoro poziv na protestni shod. Kakor ne maram ničesar olepšati, ne tudi ne mika, da bi pretiraval v temno stran. Zato priobčujem pismo prijatelja Kogovška v neizbramenjenih besedah.

... Ta mesec sem odšel ženi 4000 kron. Rekla je, da nas ne more več rešiti z manjšo vsoto in jaz sem se samo

čudil, da mi ni rekla tega že davno prej. Zato sem odšel tih in brez godrnjanja in še bal sem se, da ji bo premalo. Pa kakor da je uganila mojo bojazen, me je sama potolažila, da ima februar k sreči samo 28 dni. To se pravi, da bo treba za marec . . . Ne, ne, tega še ne maram misliti!

Odšel sem torej ženi natančno in pošteno 4000 kron. Vzela je denar, ničesar ni rekla in je odšla v kuhinjo. Jaz pa sem ostal v sobi in sem si ubijal glavo, kako bo ta mesec s tobakom? — Hvala Bogu, da nimam drugih potreb! Ne pijem, ne marjašam in še z izprehodi skoparim, da si prihranim podplate. Ne vem, ali je moj krojač še živ, kar me pa le veseli, ker je s tem povedano, da mu nisem ostal ničesar na dolgu. Ne vem, kakšni so letošnji koncerti, kakšna je drama in opera, kakšna je ta ali ona razstava, kako je obiskano to ali ono predavanje, D., ki sem ga zmerom cenil kot resnega in nepristranskega človeka in ki ne zamudi nobene kulturne prireditve, me je hotel

potolažiti, da nisem ničesar »zamudil«. Jaz pa sem še toliko optimista, da dvomim v njegovo lakonično kritiko. In tudi pisane kritike berem z največjo rezervo. Sicer pa ne maram načeti tega žalostnega poglavja . . . Povedati sem Ti torej hotel, da sem se do skrajnosti omejil v svojih potrebah, samo nikotinu se še ne morem odreči. Poizkušal sem že parkrat, pa ni šlo in ni šlo. Še ženi sem obljubil, da bom pustil tobak, ali ostal sem grd figa-mož. Naj bo to slabost, ali karkoli, drži se me ko klóp in naj mi še tako trda prede, za tobak mora biti. Kraljestvo za eno cigareto! —

Tako sem torej odšel ženi vsoto, ki pravzaprav že davno več ne pomeni premoženja. Spomnil pa sem se pri tisti priči nehoti nekdanjih časov. Moj Bog, kako smo cvlili in javkali! Danes šele vemo, da se nam je prav imenitno godilo. Omislil sem si lahko vsega, kar mi je bilo potrebno za telo in dušo, pa mi je še ostajalo par kron. Malokatera veselica je minila brez mene, za malo se nam

je zdelo, da je bil vsak hlapec bolje plačan od učitelja, ali pomanjkanja vendar nismo trpeli.

Včasih me je prišlo, pa sem računat, kako bom lezel po lestevici našega statusa v I. plačilni razred. Ko bom prišel do vrha, mi bodo dali toliko rajnkov, kolikor imam zdaj kron. Čez trideset let, ako Bog da zdravje, morda še kako leto prej! Šestinsdeset rajnkov na mesec, to bo že kaj zalego . . .

In jaz sem mislil, kako se mi bo že takrat prileglo, ko mi bodo odšteli cel stotak. Kako imeniten denar — stotak! Redek je, ki dobi dva, tri ima kvečjem kak general ali minister, ali pa še ne. Postrani me bo pogledal štacunar, ko mu porečem: »Ali mi morete menjati?« — Kasneje, ko sem se že nasanjal tega hrepenenja, me je gnalo k tisočaku. Fant, ne prigaraš. Na roke pa ti ga ne bodo dali nikoli, da bi lahko gospodaril z njim po svoji volji. Še čez trideset let ne. — Morda ga priženiš? Dva, tri, morda celo štiri. Zakaj pa ne? Na prazno se ne bom